

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมสิบสองปีนนา มุ่งศึกษาประวัติศาสตร์ของสิบสองปีนนาตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงยุคสมัยกึ่งมอดิร์น การศึกษาเริ่มจากการศึกษาด้านพื้นที่เมืองสิบสองปีนนาที่ระบุถึงการก่อตั้งชุมชนการเมืองท้องถิ่นในสมัยอนุพกาล ที่ชาวลื้อมีการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมหมู่บ้านขนาดเล็กที่พัฒนาไปสู่สังคมเมือง ลักษณะเด่นของระบบการเมืองสิบสองปีนนา คืออำนาจของท้องถิ่น ซึ่งแสดงให้เห็นร่องรอยของจารีตธรรมเนียมโบราณที่สืบทอดมาจากสังคมอนุพกาล เช่น การที่ชุมชนเป็นเจ้าของที่ดิน และภาระหน้าที่ตลอดจนสิทธิของสมาชิกในชุมชน แมต่อมาสังคมลื้อจะได้พัฒนาเข้าสู่ระบบศักดินาไท ซึ่งเจ้าแผ่นดินมีอำนาจเหนือ “ดิน น้ำ” ก็ตาม หมู่บ้านก็ยังมีอำนาจในการจัดการทรัพยากรของคน โดยการสนับสนุนของคหิความเชื่อถือผี ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมของชาวลื้อ สถาปัตยกรรมและนิเวศวิทยามีส่วนอย่างสำคัญในการกำหนดให้รูปแบบการปกครองของสิบสองปีนนาเป็นแบบสมาพันธ์รัฐ ทำให้ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบพึ่งตนเอง มีการค้าขายในระดับที่สนองความพอใจเพียงของท้องถิ่น และการค้าขายที่เน้นการสะสมทุนนั้นเป็นของคนต่างชาติ สังคมของชาวลื้อถูกรอบงำโดยคหิความเชื่อถือผีและพุทธศาสนาโดยตลอด เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและธรรมเนียมปฏิบัติของชาวลื้อ

จีนและพม่าเป็นชาติมหาอำนาจสำคัญที่ทำให้สิบสองปีนนาต้องตกอยู่ในฐานะเมือง “สองฝั่งฟ้า” ขอมเป็นเมืองขึ้นของทั้งสอง ถือว่า “ฮ่อเป็นพ่อ ม่านเป็นแม่” สภาพที่ตั้งที่อยู่ห่างไกลทำให้วัฒนธรรมของทั้งสองไม่ได้เข้ามาครอบงำสิบสองปีนนามากนัก แต่เมื่อลัทธิจักรวรรดินิยมคหิบลานเข้าสู่เอเชียก็ทำให้สิบสองปีนนาถูกแบ่งเป็นหลายส่วน ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อำนาจของจีน บางส่วนอยู่ในพม่าของอังกฤษ และบางส่วนถูกรวมเข้ากับลาวของฝรั่งเศส คริสตศตวรรษที่ ๑๕ เป็นยุคสมัยที่สำคัญของสิบสองปีนนา การเมืองภายในที่ปั่นป่วนวุ่นวายเปิดโอกาสให้จีนเข้ามาจัดการปกครอง และลดอำนาจของเจ้านายลง อิทธิพลของจีนจึงปรากฏชัดขึ้นทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จนกระทั่งถึงสมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ที่สิบสองปีนนานั้นถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างแท้จริง